

1. Không sát sinh,
2. Không trộm cắp,
3. Không tà dâm,
4. Không nói dối,
5. Không dùng chất gây nghiện.

cùng, tuy t v ng có khi đi đ n t t . Chúng ta nhi u khi cũng bu n kh vì m t c a, xét ng i khác cũng v . Chúng ta không mu n ai tr m c p c a mình, thì cũng không nên tr m c p c a ng i, đó là công b ng. Ng i tr m c p, cho dù có thoát kh i l i pháp lu t, nh ng l i ng tâm lúc nào cũng lo s , và nhân q a nghi p báo i ki p sau không th tránh kh i. Ng i không gian tham, đ i này s ng yên n, đi đâu cũng có ng i tin c y, đ i sau đ c phúc báo giàu sang. V xã h i, n u m i ng i đ u không gian tham tr m c p, thì nhà không c n đóng c a then cài n a. Nói tóm l i: Gi i này liên quan đ n y u t tài chính v t ch t. Vi c duy trì s công b ng (không ph i cào b ng) là t t ng c t lõi. S gian l n b t công ph i đ c lo i tr .

3. Không tà dâm

Không tà dâm là không d d hay dùng th đo n đ c p v ng i khác, không ép bu c ng i khác ph i th a m n tình d c v i mình, không hãm hi p đàn bà, con gái. Ng i Ph t t không đ c xui b o, bày m u cho ng i khác làm vi c tà dâm. Cũng không vui, mà còn ph i khuyên can, lên án khi th y ng i làm đ u tà dâm. Không tà dâm đ b o v s công bình, b o v h nh phúc cho gia đình mình và gia đình ng i, không tà dâm còn tránh đ c oán thù và q a báo x u, vì không có s oán thù nào mãnh li t cho b ng s oán thù do l a đ i tình hay ph tình gây ra. N u m i ng i đ u gi gi i tà dâm thì gia đình đ c đ m m, xã h i có luân th ng đ o lý, không có nh ng s thù h n ch t chóc vì tà dâm n a. M c dù Ph t ch c m tà dâm, nh ng gi a v ch ng cũng ph i g i l , đ i u đ , bi t t t đ c, đ cho thân đ c kh e, tâm đ c trong s ch nh nhàng. Còn v i ng i xu t gia thì tránh h n dâm d c.

4. Không nói d i

Nói d i là nói láo, nói không đúng s th t, chuy n có nói không, chuy n không nói có làm cho ng i nghe hành đ ng sai vô cùng tai h i. Không nói d i còn bao g m c ba đ i u khác c a mi ng là không nói l i hai l i, đồn càn (xóc) hai đ u, làm cho hai ng i khác ghét nhau, thù nhau. K ti p là không đ c nói l i thêu d t, thêm b t, có ít xít ra nhi u, nói châm ch c, bóng b y làm cho ng i nghe bu n phi n và kh i tà ni m. Còn không đ c nói l i đ c ác, thô t c, c c c n nh nguy n r ch i m ng th m t làm cho ng i nghe s h i đau kh . Ng i Ph t t không đ c xui b o ng i khác nói các đ i u nh trên, và khi th y ng i khác nói nh ng l i không đ p y thì ph i không vui, và khuyên can chê bai ng i y. Trong Kinh Đ i Ph ng Ti n Ph t Báo Ân, Ph t b o Tôn Gi A Nan, Th gi c a Ph t: “Ng i ta sinh ra đ i, h a t trong mi ng mà sinh ra, nên ph i gi gìn c a mi ng h n c l a m nh, vì l a m nh có đ t cháy cũng ch đ t cháy m t đ i này mà thôi, còn nh nói ác s đ t cháy trong vô s ki p. L a ch đ t cháy nhà c a, c a c i c a th gian, còn l i nói ác đ t cháy b y th c a c i c a Thánh nhân. Vì th , này A Nan, chúng sanh h a t trong mi ng mà sinh ra, mi ng l i th c là búa s c t b vào mình, là cái h a đ t di t mình”. Ph t t c n gi gi i này vì đ o Ph t là đ o c a s th t nên ph i tôn tr ng s th t, vì nuôi d ng lòng t bi, ng i Ph t t ph i tránh s d i trá l a g t đ không gây cho ng i khác s h i, bu n phi n, đau kh . Đây cũng là đ b o t n s trung tín trong xã h i, m i ng i tin c y, đoàn k t gi cho xã h i đ c n c , vì n u m t xã h i không ai tin ai thì m i công vi c t nh đ n l n đ u th t b i.

5. Không dùng ch ỉ t gây nghi ỉ n

Gi ỉ c ỉ m này m ỉ nghe th ỉ y có v ỉ không quan tr ỉ ng, nh ỉ ng xét k ỉ th ỉ y th ỉ t quan tr ỉ ng, chính vì u ỉ ng r ỉ ỉ u say mà có th ỉ gây ph ỉ m b ỉ n gi ỉ c ỉ m nêu trên là sát sinh, c ỉ ỉ p c ỉ a, nói d ỉ i, hi ỉ p d ỉ m. Nh ỉ th ỉ i đ ỉ c Ph ỉ t Ca Di ỉ p có ng ỉ ỉ i u ỉ ng r ỉ ỉ u say mà ph ỉ m gian v ỉ i v ỉ ng ỉ ỉ i khác, r ỉ i b ỉ t gà c ỉ a ng ỉ ỉ i ta gi ỉ t làm th ỉ t ỉ n, đ ỉ n khi ng ỉ ỉ i ta h ỉ i thì ch ỉ i là không làm gì c ỉ . Cũng không đ ỉ ỉ c ép ng ỉ ỉ i khác u ỉ ng r ỉ ỉ u đ ỉ n say mê m ỉ n, m ỉ a tháo, và khi th ỉ y ng ỉ ỉ i khác nghi ỉ n r ỉ ỉ u, nên tùy lúc mà khuyên can. Gi ỉ c ỉ m u ỉ ng r ỉ ỉ u còn bao g ỉ m c ỉ vi ỉ c dùng các th ỉ ma túy, vì nó cũng làm cho tinh th ỉ n ng ỉ ỉ i s ỉ d ỉ ng m ỉ t sáng su ỉ t minh m ỉ n, mê d ỉ i, tâm bình tiêu m ỉ t. M ỉ c dù t ỉ i say r ỉ ỉ u ch ỉ a ph ỉ i là túc nghi ỉ p, nh ỉ ng v ỉ n ph ỉ i ch ỉ u q ỉ a báo cu ỉ ng lo ỉ n, m ỉ t trí, điền d ỉ i ỉ ki ỉ p sau. Ng ỉ ỉ i không u ỉ ng r ỉ ỉ u còn tránh đ ỉ ỉ c s ỉ hao t ỉ n t ỉ n b ỉ c, thân ít b ỉ nh t ỉ t, trí tu ỉ tăng tr ỉ ỉ ng, tu ỉ i th ỉ cao, con cái kho ỉ m ỉ nh, và gia đ ỉ nh yên vui. Trong Kinh Đ ỉ i Ph ỉ ỉ ng Ti ỉ n Ph ỉ t Báo Ân, Ph ỉ t còn l ỉ u ý ng ỉ ỉ i Ph ỉ t t ỉ i gia gi ỉ năm gi ỉ i không làm các ngh ỉ nh ỉ :

- Không làm ngh ỉ nuôi, buôn bán súc sinh, n ỉ u có nuôi súc v ỉ t, sau khi th ỉ Ngũ gi ỉ i đ ỉ ỉ c phép bán nh ỉ ng không đ ỉ ỉ c bán cho nhà đ ỉ t ỉ .
- Không làm ngh ỉ ch ỉ t ỉ o, buôn bán cung tên, đao ki ỉ m, súng đ ỉ n, mìn bom, v.v..., nghĩa là t ỉ t c ỉ các th ỉ dùng vào vi ỉ c gi ỉ t ng ỉ ỉ i, kh ỉ ng b ỉ , ch ỉ n tranh.
- Không làm ngh ỉ s ỉ n xu ỉ t, buôn bán các lo ỉ i r ỉ ỉ u và các lo ỉ i ma túy.
- Không làm ngh ỉ s ỉ n xu ỉ t ho ỉ c buôn bán hàng gian, hàng gi ỉ , hàng nhái, hàng hóa có ngu ỉ n g ỉ c không l ỉ ỉ ng thi ỉ n...v...v do tr ỉ m, c ỉ ỉ p, bóc l ỉ t, khai thác lao đ ỉ ng nô l ỉ ...v...v mà có. Vì đ ỉ u này chính là t ỉ p tay cho t ỉ i ph ỉ m th ỉ c hi ỉ n hành vi ph ỉ m t ỉ i. N ỉ u không mu ỉ n nói là c ỉ m đ ỉ u vì k ỉ c ỉ m đ ỉ u trong t ỉ ch ỉ c t ỉ i ph ỉ m th ỉ ỉ ng không tr ỉ c t ỉ p ph ỉ m t ỉ i mà do c ỉ p đ ỉ ỉ i th ỉ c hi ỉ n.

K ỉ t lu ỉ n: N ỉ u Tam Quy là n ỉ n t ỉ ng thì Ngũ Gi ỉ i là năm b ỉ c thang c ỉ a ng ỉ ỉ i Ph ỉ t t ỉ i gia b ỉ ỉ c đ ỉ n lên Thánh q ỉ a. Trong b ỉ ỉ c đ ỉ u, n ỉ u ng ỉ ỉ i Ph ỉ t t ỉ gi ỉ đ ỉ năm gi ỉ i thì t ỉ t, n ỉ u vì s ỉ ràng bu ỉ c ch ỉ a th ỉ gi ỉ c ỉ năm gi ỉ i, có th ỉ gi ỉ vài gi ỉ i mà mình th ỉ y th ỉ c hành đ ỉ ỉ c, r ỉ i sau s ỉ phát nguy ỉ n gi ỉ thêm các gi ỉ i khác. N ỉ u không gi ỉ đ ỉ ỉ c gi ỉ i nào thì sao g ỉ i đ ỉ ỉ c là Ph ỉ t t ỉ ? Có nh ỉ ng ng ỉ ỉ i không ph ỉ i là Ph ỉ t t ỉ còn có th ỉ gi ỉ đ ỉ ỉ c 3 gi ỉ i không tr ỉ m c ỉ ỉ p, không nói d ỉ i, không u ỉ ng r ỉ ỉ u, hu ỉ ng chỉ là m ỉ t Ph ỉ t t ỉ mu ỉ n v ỉ ỉ t lên trên đ ỉ i t ỉ m th ỉ ỉ ng c ỉ a th ỉ nhân. M ỉ t Ph ỉ t t ỉ không gi ỉ đ ỉ ỉ c gi ỉ i nào thì ch ỉ a ph ỉ i là ng ỉ ỉ i Ph ỉ t t ỉ . Ng ỉ ỉ i gi ỉ gi ỉ i s ỉ đ ỉ ỉ c

an vui khẽ e mnh sng lâu, ki p sau s đ c sinh lên cõi tr i mu n gì đ c n y, ho c sinh l i cõi ng i n i t t lành, có đ a v giàu sang, ít b nh, sng lâu, không ho n n n, gia đình đ m m yên vui, v.v... Ng i không theo đ o Ph t hay ch a ph i là Ph t t cũng nên gi ãn gi i đ c nhi u ch ng nào t t ch ng y. Năm gi i nói trên ch là bài h c thông th ng không ch đ áp d ng riêng cho Ph t t , mà nó còn h u ích cho t t c m i ng i n u bi t áp d ng đ có cu c sng an vui t n b . N u xã h i nào áp d ng tri t đ năm gi i này, thì xã h i đó văn minh và g ng m u nh t th gi i v y.